

Kultur- og kirkedepartementet
P.b. 8030 Dep.
0030 Oslo

Deres ref:
2003/1372/ME/ME1 CBU:elt

Dato:
Oslo, 25. juni 2003

HØRINGSUTTALELSE – UTKAST TIL ENDRINGER I ÅNDSVERKLOVEN M.M. SOM FØLGE AV EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDirektiv 2001/29/EF

Vi viser til mottatt høringsutkast med forslag til endringer i åndsverkloven m.m. av 02.04.03.

BONO vil i det følgende i stor grad begrense høringsuttalelsen til å omfatte de deler av forslaget som i sterkeste grad vil berøre BONO's medlemmer og BONO's virksomhet. Det vises for øvrig også til vårt brev datert 12.12.2001 vedrørende "Opphavsrettsdirektivet" (2001/29/EF). Det vil til en viss grad redegjøres for synspunkter sammenfallende med de fremsatt i brevet i forbindelse med de aktuelle bestemmelser nedenfor. For så vidt gjelder forslaget del om kompensasjon for kopiering til privat bruk vises det også til vår høringsuttalelse av 03.04.2001.

1. OPPHAVSMANNENS ENERETT, JF. ÅVL. § 2

1.1 Midlertidige eksemplarer

Vi tiltrer den foreslåtte endringen av lovteksten m.h.t. eksemplarframstillingsbegrepet med presisering av at også midlertidige eksemplarer er omfattet av opphavsmannens enerett.

1.2 Tilgjengeliggjøring for allmennheten

Departementet fremhever i høringsnotatet en differensiering mellom "visningsretten", jf. § 2 jf. § 20, som en direkte visning av eksemplarer, og "fremføringsretten", jf. § 2, som er ment å omfatte alle former for indirekte visning av verk, f.eks. ved kringkastning.

BONO støtter de presiseringer som departementet legger opp til ved innføringen av direktivet. Presiseringen vil bidra til en avklaring av rettstilstanden for området for indirekte visninger av åndsverk f.eks. ved skjermbilder av digitaliserte kunstverk. Etter presiseringen av bestemmelsen vil det klargjøres at en slik "offentlig fremføring" av billedkunst vil ligge til opphavsmannens enerett. Samtidig vil grensene for hva som inngår i eiendomsretten til eier av eksemplarer av kunstverk bli klargjort.

For så vidt gjelder endringen av vilkåret i gjeldende lov "fremføres utenfor det private område" til "offentlig fremføring" mener vi at dette kan ha uheldige konsekvenser selv

om departementet understreker at det ikke er tilsiktet en realitetsendring. Den nåværende formuleringen i lovteksten synes mer beskrivende m.h.t. enerettens rekkevidde ut fra en naturlig språklig forståelse av lovteksten enn den foreslåtte endringen vil være.

2. AVGRENSNING AV OPPHAVSRETTE OG FORVALTNING AV RETTIGHETER VED AVTALELISENS

Departementet foreslår flere omredigeringer av lovteksten i kapittel 2 av åndsverkloven for å bedre oversiktligheten, og videre for å klargjøre skillet mellom avgrensingsbestemmelser som er basert på hhv. fri bruk, tvangslisens og avtalelisens.

Vi slutter oss til departementets forslag om en ny redigering av unntaksbestemmelsene. En slik systematisering av lovteksten vil forhåpentligvis kunne bidra til å gjøre lovstoffet lettere tilgjengelig.

2.1 Eksemplarfremstilling til privat bruk

Departementet foreslår å opprettholde adgangen til eksemplarfremstilling av verk til privat bruk etter åvl. § 12. Som følge av direktivets krav om rimelig kompensasjon til rettighetshavere på bakgrunn av lovlig kopiering til privat bruk har departementet foreslått to alternative løsninger for gjennomføring av innkreving og fordeling av et "privatkopieringsvederlag".

Vi støtter opprettholdelsen av adgangen til eksemplarfremstilling til privat bruk kombinert med innføring av kompensasjonsordning for rettighetshaverne. Det anses lite hensiktsmessig med innføring av et totalforbud mot privatkopiering.

2.1.1 Vederlag for eksemplarfremstilling til privat bruk

Departementet redegjør for de øvrige nordiske lands virksomme kompensasjonsordninger for eksemplarfremstilling til privat bruk. Det fremgår av oversikten at det i de nordiske land er større eller mindre forskjeller på kompensasjonsordningens utforming og fordelingen av vederlag som innkreves på bakgrunn av ordningene.

Vi vil innledningsvis bemerke at endringen i forhold til departementets høringsutkast av 21. februar 2001 vedrørende kompensasjonsordningens rekkevidde, til bl.a. også å omfatte billedkunst, må være riktig m.h.t. direktivets ordlyd, men også på bakgrunn av den faktiske kopiering som foretas til privat bruk.

2.1.2 Fordeling av innkrevd vederlag

Det fremgår av departementets to forslag til innkrevingsmodeller at fordelingsnøkkelen av privatkopieringsvederlaget er foreslått å være 65% til individuell fordeling til rettighetshavere til lydopptak og film, og 35% til kollektiv fordeling til opphavsmenn til tekst og billedkunst/fotografi og rettighetshavere til lydopptak og film.

Vi mener at departementets uttalelser vedrørende vederlagsfordelingen for andre rettighetshavergrupper enn film og lydopptak er for generaliserende. Gruppen det henvises til innenfor området tekst og billedkunst/fotografi er stor og uensartet, både m.h.t. verkstyper, rettighetshavernes organisering, og muligheter til individuell fordeling av vederlag. Når privatkopieringsvederlaget sies å skulle fordeles med 65% individuelt og

35% kollektivt er dette begrunnet med ønske om ivareta kulturpolitiske hensyn for så vidt gjelder rettighetshavere til lydopptak og film, jf. høringsnotat av 21. februar 2001. For så vidt gjelder de øvrige opphavsmenn som plasseres i "potten" for kollektiv fordeling konkluderes det uten videre med at forholdene i dag ikke ligger til rette for en individuell fordeling av vederlagsmidlene.

BONO mener det er uheldig at en så vidt stor og sammensatt opphavsmannsgruppe som sistnevnte representerer undergis en så ensartet beskrivelse og behandling.

BONO er av den oppfatning at et vederlag innkrevd for privat kopiering av billedkunst, i likhet med verk som lydopptak og film, vil kunne fordeles individuelt på bakgrunn av statistisk materiale. Det blir upresist å slå fast at forholdene ikke ligger til rette for en individuell fordeling av vederlagsmidlene. Det er riktig at man ikke kan fordele midler på bakgrunn av faktisk kunnskap om den private kopieringen, men dette forholdet vil også gjelde for rettighetshavere til lydopptak og film. Det er en kjensgjerning at flere av BONO's europeiske søsterorganisasjoner allerede i dag fordeler innkrevd privatkopieringsvederlag individuelt, herunder VG Bild-Kunst i Tyskland. Den individuelle fordelingen skjer i henhold til statistisk bakgrunnsmateriale, som er ment å reflektere den faktisk foretatte privatkopiering. Dette samsvarer med de prinsipper som er ment å legges til grunn for rettighetshavere i de to nevnte verkskategorier.

Vi vil videre understreke viktigheten av å hensynta de særlige lagringsmuligheter som gjør seg gjeldende for billedkunst når det gjelder digitale medier. Ved utarbeidelsen av forskrifter bør det tas høyde for at enkelte digitale medier er meget godt egnet til privatkopiering av billedkunst. Det bør ved utarbeidelse av forskrifter om lagringsmedier som omfattes av vederlagsordningen tas høyde for at mobiltelefoner leveres med innebygde, samt tilslutningsmuligheter for eksterne kamera. Dette muliggjør også videresendinger av fotografier av billedkunst til andre mottakere. Vi vil også bemerke at billedmateriale er særlig utsatt for innscanning og lagring på PCers harddisk. Denne kopieringsmåten fra analoge medier er særlig fremtredende for verk av billedkunst, og det skal bemerkes at vår tyske søsterorganisasjon, VG Bild-Kunst, i 2002 innkrevde 5,5 mill. EUR som avgift på scannere. Det synes derfor naturlig at dette hensyntas ved fastsettelse av hvilke lagringsmedier som avgiftsbelegges i forskriftene til §§ 12a-c.

Vi vil også understreke at det for billedkunstens del ikke lar seg gjøre, og neppe vil la seg gjøre, å innarbeide effektive beskyttelsessystemer (DRM) slik som for audio og audiovisuelle verk. Verk av billedkunst vil kunne vannmerkes e.l. dersom de gjøres lovlig tilgjengelig på internett, men det vil i de alt overveiende tilfeller også foreligge analoge verkseksemplar som lett lar seg kopiere digitalt, f.eks. ved innscanning av gjengivelser i kunstbøker, lærebøker o.l. Dette særtrekket når det gjelder verk av billedkunst bør ilegges vekt ved vurderinger av hvorvidt kompensasjon for kopiering til privat bruk skal reduseres, evt. bortfalle, som følge av implementering av effektive beskyttelsessystemer.

Vi forutsetter derfor at også BONO gis mulighet til å uttale seg ved utarbeidelsen av de tilhørende forskrifter.

2.1.3 Modell for innkreving av vederlag for privatkopiering

Departementet foreslår to alternative ordninger for innkreving av vederlag til rettighetshavere for den lovlig foretatte kopiering til privat bruk. Hhv. en privatrettslig vederlagsordning og en ordning hvor kompensasjon blir bevilget over statsbudsjettet.

Vi mener at en privatrettslig vederlagsordning vil være å foretrekke. Til tross for en til dels uensartet utforming av ordningene i de øvrige europeiske land, er det i alle statene

valgt privatrettslige ordninger. Som departementet fremhever i sitt forslag vil en slik ordning være rimelig i og med at vederlaget på denne måten innkreves fra brukere som faktisk benytter seg av adgangen til privat kopiering.

Det fremgår av direktivet og av departementets merknader at det ved fastsettelse av kompensasjonen til rettighetshavere skal hensyntas anvendelse eller ikke-anvendelse av teknologiske beskyttelsessystemer. Det sies videre at dette er hensyn som også må tas i betraktning når det gjelder varigheten av vederlagsordningen. Det er som nevnt ovenfor i denne sammenheng viktig å merke seg særegenheter ved billedkunst som verkstype. Dette er verk som i stor grad vil være tilgjengelige i analoge format hvor det ikke vil la være mulig å innarbeide de omtalte beskyttelsessystemer.

2.2 Fellesbestemmelser om avtalelisens

Departementet har i forslaget som er sendt på høring foreslått å endre det generelle kvalifikasjonsvilkår for avtalelisensutløsende organisasjoner på bakgrunn av EUs regler om forbud mot diskriminering på bakgrunn av nasjonalitet og fri utveksling av tjenesteytelser.

Det nye vilkåret i § 38a "en vesentlig del av opphavsmennene til de verk som brukes i Norge" vil etter vår oppfatning sannsynligvis innebære at det bare vil være forvaltningsorganisasjoner som kan anses å oppfylle lovens vilkår m.h.t. representativitet.

Vi ber om at departementet drøfter konsekvenser av den foreslåtte endringen av vilkårene sett i forhold til eksisterende organisasjonsstruktur på området i Norge.

2.3 Utvidelser av avtalelisenshjemler, §§ 13b og 14

Vi har forståelse for enkelte brukergruppers behov for, og ønske om, enklest mulig lovlig tilgang til åndsverk, og at den digitale utviklingen i så måte fordrer "grep" for å muliggjøre dette.

Vi er i utgangspunktet positive til innføringen av en avtalelisens som også omfatter "digital bruk". Muligheter for avtaleinngåelse vil forhåpentligvis kunne sikre rettighetshavere vederlag på de områder hvor det i praksis ikke vil være mulig å foreta en individuell rettighetsklarering. Vi mener allikevel at den utformingen de foreslåtte bestemmelser har fått reiser en del problemstillinger som bør drøftes nærmere.

BONO har i dag avtaler med undervisningsvirksomheter, institusjoner og ervervsvirksomheter som dekker digital bruk av kunstverk. Disse avtalene er utformet slik at de omfatter bruk av kunstverk i egen virksomhet, f.eks. intranett, såvel som internettgjengivelser på virksomhetenes hjemmesider, skjermvisninger i kundelokaler, bruk i elevbesvarelser m.v. Et fellestrekk ved avtalene er at kunstverkene som benyttes registreres og rapporteres, og vederlag fordeles til den enkelte rettighetshaver.

Departementets forslag til utvidelser av de eksisterende avtalelisenshjemler slik at de også vil åpne for inngåelse av avtale om "digital bruk" vil i større eller mindre grad gripe inn i de avtaler som er sluttet med brukere. I lys av ovennevnte etterlyser vi en grundigere drøfting av konsekvensene og rekkevidden av lovforslaget slik det er utformet. Dette bør omfatte problemstillinger knyttet til kollektiv/individuell fordeling av

vederlag, betydningen for eksisterende avtaler og muligheter for rettighetshaverne til å nedlegge forbud mot bruk i disse sammenhengene.

Vi ønsker også en grundigere redegjørelse for innholdet av vilkårene "i egen undervisningsvirksomhet" og "innenfor sin virksomhet" i lys av lovendringen. I motsetning til gjeldende avtalelisensbestemmelser, som bare omfatter én spesifikk reproduksjonsteknikk, vil de utvidede bestemmelsene omfatte enhver reproduksjonsteknikk. Dette vil etter vår oppfatning kunne innebære vesentlige inngrep i opphavsmannens muligheter til forvaltning av sine eneretter etter åndsverkloven.

Vi mener at det bør fremgå av lovmotivene at §§ 13b og 14 må ses i sammenheng med, og avgrenses mot, de avtalelisenser som er foreslått innført i §§ 18 og 24, som også omfatter digitale fremstillinger.

Et skille mellom en "kopieringshandling" og en "publiseringshandling" i det digitale miljøet kan fortone seg som et rent teoretisk skille, f.eks. sett i forbindelse med digitale fremstillinger som må anses omfattet av forslaget § 24. § 24 slik den er foreslått vil kunne åpne for adgang til å inngå avtaler også med undervisningsinstitusjoner og andre virksomheter som produserer fremstillinger som omfattes bestemmelsen. § 24 vil etter vårt syn derfor være anvendbar ved siden av §§ 13b og 14 overfor undervisningsvirksomheter og andre virksomheteres eksemplarfremstilling.

2.4 Samleverk

Det er foreslått en endring av åndsverkloven § 18 som etter gjeldende bestemmelse gir rett til bruk av verk på visse vilkår i samleverk til bruk ved gudstjeneste og undervisning mot betaling av vederlag. Dagens bestemmelse er en tvangslisens.

Etter direktivet stilles det krav om et ikke-kommersielt formål for bruk av verk i samleverk bestemt til bruk i undervisning, og departementet har derfor foreslått å innføre en avtalelisens for samleverk i sin alminnelighet. I høringsutkastet sies det at det ved innføringen av en avtalelisensbestemmelse på området vil være unødvendig å innta formålsbegrensningen "til bruk ved gudstjeneste eller undervisning". Begrunnelsen for utelatelsen av begrensningen er at avtalen mellom bruker og forvaltningsorganisasjon vil kunne regulere vilkårene for bruk etter bestemmelsen.

I utgangspunktet ser BONO helst at bestemmelsen som følge av direktivet innsnevres slik at gjengivelser av åndsverk i samleverk bestemt til bruk i undervisning og gudstjeneste kun kan foretas så lenge utgivelsen har et ikke-kommersielt formål. For de kommersielle utgivelser av samleverk vil dette være avhengig av en forutgående tillatelse fra rettighetshaverne. For billedkunstområdet har den gjeldende tvangslisensbestemmelsen i praksis ikke vært håndtert annerledes enn hva gjelder andre forlagsmessige publikasjoner. Etter vår oppfatning vil også bestemmelsens formål kunne tilgodeses i tilstrekkelig grad selv om innskrenkingen innføres.

Vi kan imidlertid se at det vil kunne reises innsigelser mot en enerettsregulering av området, selv om dette begrenses til å gjelde utgivelser med kommersielt formål, i og med at hensynet bak den gjeldende tvangslisensbestemmelsen har vært å hindre opphavsmannens mulighet til sensur av publikasjonene uten tilsvarende formålsbegrensning. Vi tiltrer derfor departementets forslag om innføring av en avtalelisensbestemmelse for samleverk i sin alminnelighet. Det bør fremgå av lovteksten

at vederlag for bruk av åndsverk i.h.t. bestemmelsen skal fordeles individuelt til rettighetshaverne.

Det bemerkes for øvrig at kvalifikasjonskriteriene "utgitte" og "offentliggjorte" er bortfalt fra bestemmelsen i departementets forslag. Vi antar at det ikke har vært meningen å endre bestemmelsen på dette punktet, og ber om at vilkårene gjeninnsettes i lovteksten.

2.5 Bruk av kunstverk, fotografiske verk, byggverk og personbilde

Departementet foreslår endringer av åvl. § 23, første ledd, på bakgrunn av direktivets krav om at bruk av verk til illustrasjonsformål i vitenskapelig forskning må ha et ikke-kommersielt formål.

Det er videre foreslått en omredigering av åvl. § 23, første ledd, som følge av endringene, slik at bestemmelsen i den nye lovteksten vil fremstå som hhv. §§ 23 og 24. Denne omdisponeringen av stoffet følger av departementet ønske om et mer markert skille mellom bestemmelser vedrørende avtalelisens, tvangslisens og fri bruk.

Etter de foreslåtte endringer vil eneretten for opphavsmenn til kunstverk og fotografiske verk bli utvidet, og gjort til gjenstand for avtalelisens. Området for hvor avtaler vil utløse avtalelisensvirkninger er for fotografiske verk videre enn for kunstverk.

Vi tiltrer forslaget om en endring av bestemmelsen i § 23, første ledd, første punktum, som følge av direktivet, slik at de tilfeller hvor fri bruk er aktuelt er avhengig av at bruken ikke har ervervsmessige formål.

Vi vil allikevel knytte noen bemerkninger til den foreslåtte rekkevidden av avtalelisensbestemmelsene slik de er utformet. Nedenfor er det oppsatt en oversikt over bruksområde og verkstype/objekt som vil omfattes av forslagens § 23, første ledd, første punktum, og § 24.

Bruksområde	§ 23, første ledd: "i tilslutning til teksten i kritisk eller vitenskapelig fremstilling som <u>ikke</u> er av allmennopplysende karakter, når det skjer i samsvar med god skikk og i den utstrekning det <u>ikke-ervervsmessige</u> formålet betinger"	§ 24, bokstav a): "i tilslutning til teksten i kritisk eller vitenskapelig fremstilling som <u>ikke</u> er av allmennopplysende karakter"	§ 24, bokstav b): "i tilslutning til teksten i kritisk eller vitenskapelig fremstilling <u>av allmennopplysende karakter</u> "	§ 24, bokstav c): "i tilslutning til teksten i skrifter bestemt til bruk i opplæring"
Verkstype (Objekt)				
Kunstverk	Fribruk	Avtalelisens	Enerett, jf. § 2	Enerett, jf. § 2
Fotografisk verk	Fribruk	Avtalelisens	Avtalelisens	Avtalelisens
Fotografisk bilde	Fribruk	Avtalelisens	Avtalelisens	Avtalelisens

Vi mener at den foreslåtte avtalelisenshjemmel vil kunne være for snever til å imøtekomme et behov for avtaler hos brukerne. En inngåelse av avtale med brukere på et så avgrenset område som det foreslåtte, hvor også verkstypene behandles forskjellig, vil by på svært vanskelige avgrensningsspørsmål både for organisasjon og brukere. Dersom avtaler sluttes vil disse sannsynligvis også være vanskelig å etterleve p.g.a. tolknings-/avgrensningstvil. Med den utformingen forslaget har vil inngåelse av avtaler neppe være administrativt eller økonomisk hensiktsmessig hverken for bruker eller organisasjon.

Slik vi ser det vil en innføring av enerett for opphavsmannen være å foretrekke dersom alternativet er å innføre en avtalelisens som ikke anses hensiktsmessig, og derfor i realiteten har den samme konsekvens som en enerettsregulering. Dersom det ikke sluttes avtaler mellom bruker og organisasjon som nevnt i § 36 vil de bruksområder som reguleres av § 24 allikevel være underlagt opphavsmannens enerett.

Dersom lovgiver ønsker å innføre avtalelisens på området mener vi imidlertid at hjemmelsgrunnlaget for slike avtaler bør utvides til også å omfatte "kunstverk" i de ovennevnte fremstillinger. Bestemmelsen vil da lettere kunne håndteres praktisk, særlig med tanke på aktuelle avgrensningsspørsmål i avtaler med brukere, og den vil gi et sterkere incitament til brukerne til å inngå avtaler.

Vi foreslår på bakgrunn av ovennevnte at avtalelisenshjemmelen i § 24, bokstav b) og c) utvides til også å gjelde for kunstverk. Lovteksten bør også inneholde presisering om at vederlag for bruk i.h.t. bestemmelsen skal fordeles individuelt til rettighetshaverne.

2.5.1 Vilkåret "i tilslutning til teksten"

Vi tiltrer departementets klargjøring av vilkåret "i tilslutning til teksten" i loven. Det presiseres at vilkåret begrenser bruken av kunstverk til illustrasjonsformål, og videre at dette utelukker bruk av kunstverk som dekorasjon i publikasjoner som omfattes av avgrensingsbestemmelsene.

I høringsnotatet presiseres følgende vedrørende bestemmelsens rekkevidde:

"Paragraf 23 første ledd hjemler ikke fremstillinger der gjengivelsen av kunstverk og fotografisk verk er hovedformålet og teksten synes å være av mindre betydning."

Vi mener at formuleringen benyttet i høringsnotatet virker noe vid, og at følgende presisering virker kan virke mer klargjørende m.h.t. bestemmelsens rekkevidde:

"Paragraf 23 første ledd hjemler bare fremstillinger hvor teksten er hovedformålet og gjengivelsen av kunstverk og fotografisk verk er av mindre betydning."

Etter vår oppfatning vil dette klarere gi uttrykk for at bestemmelsen er ment å tilgodese de publikasjoner hvor kunstverk benyttes for å understøtte/belyse fremstillingen.

2.5.2 Bruk av offentliggjort personbilde i skrift av biografisk innhold

Vi støtter forslaget fra departementet om en presisering av lovteksten i den nåværende § 23, første ledd, siste punktum, slik at det fremgår av lovteksten at avgrensningen kun omfatter personbilde i form av fotografisk verk eller bilde. Denne presiseringen vil avhjelpe de tolkningsresultater som hittil har vært utledet på bakgrunn av bestemmelsens uklare ordlyd og plassering.

Vi er også enig i at direktivet kun vil gi rom for opprettholdelse av avgrensingsbestemmelsen for analog bruk, jf. direktivets art. 5.3.o. Vi mener imidlertid at regelens begrunnelse, å sikre at biografiske skrifter kan illustreres med bilder av den som omtales, ikke rekker så langt som til å tilgodese en vederlagsfri bruk av personbilder på bekostning av rettighetshavers økonomiske interesser. Etter vår oppfatning bør regelen opprettholdes for analog bruk, men da som en tvangslisens. Dette vil tillate at personbilder kan benyttes i skrifter av biografisk innhold uten forutgående samtykke fra rettighetshaver, samtidig som rettighetshaver mottar rimelig vederlag for utnyttelsen.

2.5.3 Gjeldende lovs § 24, første ledd

I høringsnotatet fastslår departementet at gjeldende lovs § 24 er i samsvar med direktivets artikkel 5.3.j og artikkel 5.3.h, og at bestemmelsene derfor kan videreføres uendret. Vi deler departementets forståelse av direktivets artikkel 5.3.j. for så vidt gjelder "meddelelser" om utstilling og salg av kunstverk eller fotografiske verk.

Vi mener derimot at det er tvilsomt om direktivets bestemmelse kan sies å omfatte "katalog" i.h.t. åvl. § 24, første ledd. Det kan stilles spørsmål ved om "katalog" slik dette begrepet er benyttet i bestemmelsen i det hele tatt kan sies å innebære annonsering ("advertising") i.h.t. direktivet. Dette spørsmålet blir satt på spissen når det gjelder salg av kataloger som gjengir kunstverk som inngår "samling" eller "utstilles". En naturlig språklig forståelse av uttrykket "annonsere" ("advertising") som benyttes i direktivet synes å utelukke at bestemmelsen kan omfatte kataloger. Dersom formålet med annonseringen skal være å markedsføre utstillingen/salget av kunstverk, er det ikke innlysende at kataloger skal være inkludert. En katalog benyttes tradisjonelt sett ikke for å annonsere/markedsføre utstillinger (hvis man med annonsere/markedsføre mener tiltak for å få publikum til å oppsøke utstillingen). Kataloger fungerer i all hovedsak som en veileder gjennom utstillingen for publikum som allerede befinner seg på utstillingsstedet, samt som souvenir fra utstillingen. Det vises i denne forbindelse til drøftelsen av gjeldende URL § 24, første ledd, pkt. 2 i det svenske lovforslaget, s. 249 flg. Av drøftelsen fremgår det at lovteksten i URL § 24 foreslås endret som følge av direktivet art. 5.3.j.

Vi mener at formuleringen "i den utstrekning det er nødvendig for å fremme arrangementet" ("to the extent necessary to promote the event") understøtter ovennevnte begrensninger for så vidt angår anledningen til å selge kataloger til besøkende på utstillingen/salget. Det kan synes som om direktivets bestemmelse inneholder begrensninger for antall verk fra utstillingen/salget som kan gjengis i annonseringen av begivenheten, noe som også taler mot at kataloger i alminnelighet er ment å skulle omfattes. Det vil slik vi ser det sjelden være behov for å gjengi samtlige verk som utstilles/selges for å "fremme arrangementet".

Begrepet "samling" som benyttes i gjeldende bestemmelse gjenfinnes ikke i direktivet. Det vil i alle tilfeller kun være mulig å gjengi verk fra samling i katalog dersom disse inngår i "offentlige utstillinger".

Vi mener at "katalog" i sin alminnelighet ikke kan anses omfattet av direktivets bestemmelser. Dette innebærer at kunstverk i ethvert henseende ikke kan avbildes i "kataloger" som gjøres tilgjengelig digitalt.

Dersom lovgiver akter å opprettholde avgrensingsbestemmelsen for kataloger på det analoge området må dette i så fall hjemles i direktivets art. 5.3.o. Dette forutsetter i så tilfelle at gjengivelser av kunstverk i kataloger kan anses å være av "mindre betydning" ("minor importance"), jf. direktivet art. 5.3.o.

Vi mener imidlertid at utgivelser av kunstkataloger i forbindelse med utstillinger og salg av kunstverk vil skje på bekostning av omsetning av alminnelige kunstbøker som genererer vederlagsinntekter til rettighetshaver. Dette understrekes også ved at kataloger fremstår som regulære kunstbøker i utforming. Vederlagsfri gjengivelse av kunstverk i kataloger i sin alminnelighet kan ikke anses å være et tilfelle av "mindre betydning" i.h.t. direktivets art. 5.3.o.

Vi mener derfor at lovteksten i gjeldende § 24, første ledd, må endres for å synliggjøre direktivets skranker for utnyttelse av kunstverk i forbindelse med offentlige utstillinger og salg av kunstverk.

Høringsuttalelse oversendes også elektronisk til asap@kkd.dep.no

Med vennlig hilsen
BONO / Billedkunst Opphavsrett i Norge

Harald Holter
daglig leder